

УДК: 632 (073)

Програма переддипломної практики і методичні рекомендації до написання звіту та ведення щоденника студентами агрономічного факультету ОС «магістр» спеціальності 202 «Захист і карантин рослин» Поліського національного університету.

Укладачі:

Михайло КЛЮЧЕВИЧ доктор сільськогосподарських наук, професор,
завідувач кафедри захисту рослин

Світлана СТОЛЯР кандидат сільськогосподарських наук, старший
викладач кафедри захисту рослин

Рецензенти:

Людмила КОТЮК доктор сільськогосподарських наук, доцент,
завідувач кафедри загальної екології. Поліський
національний університет

Ганна ТКАЛЕНКО доктор сільськогосподарських наук, старший
науковий співробітник, завідувач лабораторії
мікробіометоду. Інститут захисту рослин НААН
України

Програма переддипломної практики і методичні рекомендації до написання звіту та ведення щоденника для студентів ОС «магістр» спеціальності 202 «Захист і карантин рослин» / М. М. Ключевич, С. Г. Столяр. Житомир : Поліський національний університет. 2021. 26 с.

Розглянуто і затверджено:

- на засіданні кафедри захисту рослин, протокол № 11 від 01 2021;
- на засіданні навчально-методичної комісії агрономічного факультету, протокол № 4 від 03 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПЕРЕДДИПЛОМНУ ПРАКТИКУ ...	5
2. МЕТА, ЗАВДАННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ.....	5
3. БАЗИ ПРАКТИКИ.....	8
4. ОРГАНІЗАЦІЯ КЕРІВНИЦТВА ПРАКТИКОЮ.....	8
5. ПРОГРАМА ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ...	9
6. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ, ЗМІСТУ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАПИСАННЯ ЗВІТУ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ.....	10
7. ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ.....	12
8. ПРАВИЛА ВЕДЕННЯ ЩОДЕННИКА ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ.....	13
9. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ЗВІТУ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ.....	14
ДОДАТКИ.....	15
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	24

ВСТУП

Переддипломна практика є невід'ємною складовою програми підготовки студентів агрономічного факультету магістерського рівня. Вона становить важливу та обов'язкову ланку в підготовці висококваліфікованих спеціалістів до майбутньої діяльності за фахом, забезпечуючи їх відповідність зростаючим вимогам роботодавців та власну конкурентоспроможність на ринку праці. Переддипломна практика студентів-магістрів галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство», спеціальності 202 «Захист і карантин рослин» здійснюється відповідно до освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти ступеня «магістр» та «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України». Практична підготовка забезпечує закріплення теоретичних знань, а також набуття, вдосконалення і розширення професійних компетентностей, необхідних для успішної роботи за обраною спеціальністю. Вона надає студентові практичний досвід діяльності за фахом, сприяє формуванню професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень та розв'язування задач, пов'язаних із новітніми методами захисту здоров'я рослин від шкідливих організмів. У процесі проходження практики студент на конкретному підприємстві набуває досвід високопрофесійного вирішення виробничих питань рентабельного і екологічно безпечного захисту сільськогосподарських, лікарських, декоративних культур, лісових насаджень тощо від шкідливих організмів. Переддипломна практика є завершальним етапом програми підготовки студентів-магістрантів. Під час проходження практики студент повинен виконати самостійне наукове дослідження, творчо застосовуючи теоретичні знання, набуті під час навчання, для вирішення широкого кола виробничих питань. Інформаційно-аналітичні матеріали практики складають основу кваліфікаційної роботи. Тривалість практики за навчальним планом – 4 кредити ЄКТС.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПЕРЕДДИПЛОМНУ ПРАКТИКУ

Базами переддипломної практики є державні сільськогосподарські підприємства та інших підприємствах різних форм власності, головні управління держпродспоживслужб, фітосанітарні інспекції, природоохоронні служби, зеленбуди, національні парки, ботанічні сади, науково-дослідні установи, науково-виробничі лабораторії тощо з якими університетом укладено договори про проведення практики або ті, від яких є письмові підтвердження про надання місць практики. Якщо студент поєднує навчання у ВУЗі з роботою, в одній з галузей народного господарства, університет дозволяє проходження переддипломної практики за місцем роботи студента за умови, що характер роботи, що виконується студентом, відповідає профілю спеціалізації, по якій він проходить навчання. Тривалість переддипломної практики для студентів очної та заочної форми навчання чотири тижні, що становить 4 кредити ЄКТС. Переддипломна практика студентів організовується кафедрою захисту рослин. Керують нею викладачі кафедри та працівники підприємств, установ і організацій, в яких студенти проходять практику. Для керівництва практикою від базового підприємства, виділяються керівники з числа найбільш досвідчених і кваліфікованих працівників, для керівництва від кафедри – як правило, керівники кваліфікаційної роботи.

Проходження практики завершується написанням студентом звіту та його захистом. Всі матеріали щодо звіту повинні бути підшиті в папки, яка оформлюється титульним аркушем (див. додаток А). Студенти зобов'язані вести щоденник, в якому відображають всі виконувані в період практики роботи. Щоденник здається разом із звітом про практику на кафедру захисту рослин. Поряд з основними обов'язковими питаннями програми студенти виконують індивідуальне завдання для більш детального вивчення питань, що належать до практичної частини кваліфікаційної роботи.

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Переддипломна практика є обов'язковою частиною професійної підготовки фахівців ОС «магістр», спеціальності 202 «Захист і карантин рослин» і невід'ємною складовою освітнього процесу в закладі вищої освіти.

Переддипломну практику проводять перед виконанням кваліфікаційної магістерської роботи, вона є підсумковою ланкою практичної підготовки студентів. Під час практики поглиблюються та закріплюються теоретичні знання з фахових дисциплін, завершується формування бази фактичного матеріалу для виконання кваліфікаційної роботи. Вона покликана забезпечити закріплення теоретичних знань та набуття професійних навичок і вмінь студентами, адаптувати їх до майбутньої роботи за спеціальністю, а також дати можливість для збирання та аналізування матеріалів для написання кваліфікаційної роботи.

Програма переддипломної практики розроблена відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту», «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» від 08.04.93 р. № 93 та «Методичних рекомендацій щодо проведення практики студентів у аграрних

вищих навчальних закладах», рекомендованими Науково-технічною радою Міністерства аграрної політики України (протокол від 16.12.03 р. № 5).

Безпосередньою *метою* практики є засвоєння та поглиблення теоретичних і практичних знань студентів, збирання та аналізування матеріалів для написання кваліфікаційної роботи.

Відповідно до зазначеної мети безпосередніми *завданнями* переддипломної практики є:

- застосування одержаних у процесі навчання знань безпосередньо в межах організаційної структури, де проходить практика (бази переддипломної практики);

- збирання матеріалу для підготовки і написання кваліфікаційної роботи, використання матеріалів, отриманих під час переддипломної практики в процесі підготовки та написання кваліфікаційної роботи, доповнення знань за окремими питаннями, пов'язаними з темою роботи, а також збирання та первинне оброблення даних, необхідних для її написання;

- поглиблення і розширення теоретичних знань, одержаних упродовж навчання в університеті за спеціальністю і застосування їх безпосередньо під час підготовки кваліфікаційної роботи;

- набуття навичок самостійної роботи за обраною спеціальністю;

- перетворення фундаментальних і прикладних знань за фахом на професійні компетенції, набуття досвіду фахової діяльності;

- опанування навичок аналізу, інтерпретації інформації, вироблення конструктивних пропозицій, формування дослідницьких, аналітичних, організаторських, комунікативних якостей;

- опанування навичок колективної, командної роботи, а також самостійного прийняття рішень, додержання норм і правил професійної етики

Компетентності та результати переддипломної практики:

- вміння аналізувати стан сучасної наукової проблеми;

- здатність обирати методи та методики теоретичного і практичного дослідження;

- вміння систематизувати та обробляти статистичні дані;

- здатність застосовувати на практиці теоретичні й практичні професійні знання;

- здатність брати відповідальність за свої рішення в межах професійної компетенції;

- здатність організовувати та проводити ділові зустрічі й переговори з партнерами та іншими суб'єктами діяльності, підтримувати ділові контакти, використовуючи сучасні технічні засоби, засоби зв'язку та інформаційні технології.

Переддипломна практика забезпечує безперервність і послідовність одержання необхідного обсягу теоретичних знань та практичних навичок, що відповідають освітньому ступеню магістра спеціальності 202 «Захист і карантин рослин». Виконуючи завдання практики, студенти повинні виявити творчий, системний підхід до аналізування та оцінювання стану організації виробничої

діяльності із захисту і карантину рослин на підприємстві сформувавши пропозиції щодо їх подальшого вдосконалення.

Переддипломна практика дає студентам можливість набути практичних навичок за обраним фахом, адаптуватися до виробничого середовища і, таким чином, підготуватися до подальшої професійної діяльності.

Здобувачі вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 202 «Захист і карантин рослин» у процесі проходження переддипломної практики оволодіють наступними компетентностями:

ЗК02. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК07. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.

СК1. Здатність збирати та аналізувати релевантні дані, включно з аерозондуванням і моніторингом, та аналізувати релевантні дані, у тому числі за допомогою сучасних методів аналізу даних і спеціалізованого програмного забезпечення.

СК2. Здатність розробляти та реалізовувати програми і проєкти у сфері захисту і карантину рослин з урахуванням усіх аспектів вирішуваної проблеми, зокрема технічних, з використанням GPS-навігації, виробничі, експлуатаційні, комерційні, правові, питання охорони праці та навколишнього середовища.

СК4. Здатність розробляти прогностичні моделі та технологічні схеми забезпечення дотримання фітосанітарних вимог дистанційного і стаціонарного фітосанітарного моніторингу.

СК6. Здатність розробляти комплексні заходи із захисту і карантину рослин для підприємств, установ, організацій усіх форм власності згідно з законодавством ЄС з питань карантину і захисту рослин

Проходження переддипломної практики надає можливість здобувачам вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 202 «Захист і карантин рослин» набути наступних програмних результатів навчання:

РН01. Здійснювати патентний пошук, захищати інтелектуальну власність, уникати порушень інтелектуальної власності інших осіб.

РН02. Відшуковувати потрібну інформацію у науково-технічній літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати і оцінювати наявну інформацію.

РН03. Здійснювати техніко-економічні розрахунки проєктно-конструкторських рішень, аналізувати та оцінювати їх ефективність, екологічні та соціальні наслідки на коротко-та довгострокову перспективу.

РН04. Будувати та досліджувати концептуальні, математичні та комп'ютерні моделі об'єктів і процесів у сфері карантину та захисту рослин, здійснювати оптимізаційні розрахунки.

РН05. Обирати, розробляти і застосовувати з урахуванням новітніх досягнень науки і виробництва ефективні методи захисту рослин від шкідливих організмів з використанням інформації щодо фітосанітарного стану, прогнозів, екологічної ситуації і економічної доцільності.

3. БАЗИ ПРАКТИКИ

Практика проводиться у державних сільськогосподарських підприємствах та інших підприємствах різних форм власності, головних управліннях держпродспоживслужб, фітосанітарних інспекціях, природоохоронних службах, зеленбудах, національних парках, ботанічних садах, науково-дослідних установах, науково-виробничих лабораторіях тощо.

Студенти можуть самостійно підбирати для себе місце проходження практики і пропонувати його для використання. Бажаним є визначення бази практики в установі чи організації, проходження практики в якій сприятиме отриманню інформаційних матеріалів за темою кваліфікаційної роботи. У разі працевлаштування студента пріоритетним місцем проходження практики є його місце роботи.

Вибір установи, підприємства чи організації для проходження практики здійснюється з урахуванням:

- теми кваліфікаційної роботи магістра;
- можливості забезпечення кваліфікованого керівництва практикою з боку спеціалістів із найбільшим досвідом.

Розподіл студентів за об'єктами практики здійснюється керівником практики та затверджується наказом ректора.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ КЕРІВНИЦТВА ПРАКТИКОЮ

Переддипломну практику проводять згідно з графіком освітнього процесу. Загальне керівництво переддипломною практикою покладається на випускову кафедру. Безпосереднє керівництво переддипломною практикою здійснюється в індивідуальному порядку призначеними викладачами кафедр та керівником від підприємства, установи чи організації, на базі яких організовано проходження практики. Керівництво студентами-практикантами на робочих місцях повинно бути покладено на осіб, які здійснюють відповідну роботу на підприємстві. Керівник від бази практики призначається наказом і персонально відповідає за організацію і проведення практики відповідно до календарного графіка.

Керівник практики від кафедри (не пізніше ніж за один тиждень до початку практики) проводить інструктаж і забезпечує студентів програмою практики та іншою необхідною методичною документацією, здійснює контроль за виконанням програми шляхом перевірки звітів, присутній під час захисту практики.

Керівник практики від підприємства забезпечує умови безпечної праці на робочому місці, проводить обов'язковий інструктаж з охорони праці, знайомить із правилами внутрішнього розпорядку. Він створює необхідні умови для виконання студентами програми практики: вирішує питання доступу до користування документами, надає необхідні консультації.

Керівник від бази практики контролює виконання програми практики, додержання практикантами трудової дисципліни і правил внутрішнього розпорядку; складає характеристику студентам, у якій підбиває підсумок їх діяльності під час практики; підписує звіт про проходження переддипломної

практики. За наявності підстав керівник від бази практики може ініціювати відсторонення студента від практики. У такому випадку він повідомляє керівника практики від кафедри про порушення практикантом трудової дисципліни, техніки безпеки чи систематичне невиконання програми практики та його причини.

Студент під час проходження переддипломної практики зобов'язаний:

Під час проходження практики студенти зобов'язані:

– не пізніше ніж за один тиждень до початку практики одержати від керівника, призначеного кафедрою, консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;

– у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників;

– вивчати та суворо додержуватись правил охорони праці, техніки і правил пожежної безпеки;

– своєчасно повідомляти керівника від кафедри про виникнення труднощів із виконанням програми практики;

– зібрати та проаналізувати матеріал, необхідний для написання кваліфікаційної роботи магістра;

– згідно з вимогами скласти звіт про виконання програми практики і захистити його перед комісією у визначений термін.

Захист звіту за результатами переддипломної практики здійснюється перед комісією (2–3 члени), склад якої формує декан факультету. Склад комісії та терміни атестації визначаються відповідним розпорядженням декана.

Атестація студентів за результатами практики проводиться на базах практики в останні дні її проходження, або в університеті упродовж перших десяти днів після її закінчення. Оцінка за виробничу переддипломну практику вноситься у екзаменаційну відомість та залікову книжку студента.

Форма контролю знань за результатами практики визначається навчальним планом.

Студенту, який частково або повністю не виконав програму переддипломної практики з поважних причин, термін її виконання може бути перенесений на інший період із збереженням стипендії.

Студенту, який не виконав програму практики повністю або частково без поважних причин, може бути надане право повторного проходження практичного навчання в інший час.

Студент, який не виконав програму переддипломної практики і не атестований за її результатами комісією, відраховується з числа студентів Поліського національного університету.

5. ПРОГРАМА ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Переддипломну практику проводять відповідно до навчальних планів та графіка освітнього процесу з метою поглиблення знань, одержаних в університеті, і набуття практичних навичок з організації, проведення правової роботи та якісного написання кваліфікаційної роботи магістра. Студент-

практикант за час проходження переддипломної практики вивчає особливості діяльності місця проходження практики, нормативні документи, які стосуються розкриття теми кваліфікаційної роботи, визначає та узагальнює матеріали, необхідні для її написання. За дорученням керівника практики готує дані для формування додатків до кваліфікаційної роботи. Зміст переддипломної практики визначається її програмою. Конкретний перелік питань програми переддипломної практики формується залежно від переліку питань, які необхідно розглянути, згідно із затвердженим керівником кваліфікаційної роботи індивідуальним завданням (додаток Г).

Переддипломна практика передбачає вивчення, збирання, оброблення і систематизацію матеріалів для написання кваліфікаційної роботи.

6. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ, ЗМІСТУ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАПИСАННЯ ЗВІТУ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Після проходження переддипломної практики студент повинен здати керівникові практики від кафедри звіт про проходження практики, структура якого вміщує:

- 1) титульний аркуш (додаток А) (з підписом керівника від бази практики і підписом керівника практики від навчального закладу);
- 2) завдання на проходження переддипломної практики (додаток Г) з підписами керівника від навчального закладу і студента;
- 3) характеристику студента від керівника з бази практики (додаток Д);
- 4) рецензію на звіт про проходження переддипломної практики (додаток Ж);
- 5) описову частину, що повинна містити: вступ, основну частину, обґрунтовані висновки, пропозиції та літературні джерела.
- 6) Додатки (у разі необхідності).

Звіт за переддипломну практику повинен бути написаний за планом:

Титульний аркуш

Анотація

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Місцезнаходження, спеціалізація та основні економічні показники господарства

1.2. Характеристика ґрунтів.

1.3. Характеристика кліматичних умов.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ЧАСТИНА

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Після титульної сторінки звіту розміщується «Анотація», «Зміст» з позначенням початкових сторінок розділів і підрозділів.

Короткий зміст окремих розділів має відповідати нижченаведеним вимогам.

ВСТУП

Вступ – початковий елемент звіту. Повинен містити чітке введення до основних розділів. Коротко викласти основні завдання виробництва, у тому числі захисту рослин за сучасних умов в Україні. Висвітлити проблеми захисту рослин від шкідливих організмів.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА

Місцезнаходження господарства. За період практики студент вивчає умови розташування господарства (бази практики), віддаленість від адміністративних центрів, шляхи сполучення з господарством, віддаль господарства від залізничної станції, районного центру, автостанції. Слід зазначити назву області, району, господарства (установи), відомчу підпорядкованість, структуру господарства. Основні економічні показники, об'єми виробництва, забезпеченість технікою, насінням, добривами, спеціалістами і робітниками, система оплати праці, культурно-побутові умови.

Зазначити організацію праці і основні економічні показники господарства, спеціалізацію господарства, структуру валової і товарної продукції, форми організації і оплати праці в господарстві. Структура управління господарством і його підрозділами, стан комп'ютеризації управління виробничими процесами у господарстві.

Характеристика ґрунтів. Навести характеристику ґрунтів, які поширені в господарстві, ґрунтоутворюючі породи, ґрунтові карти, картограми та їх використання в господарстві.

Характеристика кліматичних умов. Навести дані багаторічних спостережень за температурою повітря, атмосферними опадами, вологістю повітря. Проаналізувати особливості зимового періоду, глибини промерзання ґрунту, висоти снігового покриву, дати останніх заморозків, строки початку весняних робіт. Крім того дати характеристику кліматичних умов в період вегетації рослин; порівняльну характеристику середньодекадних показників температури повітря, кількості опадів і вологості повітря поточного року із середніми багаторічними показниками, гідротермічний коефіцієнт.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ. Навести схеми розміщення дослідних ділянок. Методики проведення фітопатологічних та ентомологічних досліджень. Шкали інтенсивності ураження рослин хворобами. Шкали оцінки ступеня загрози шкідників для фітоценозів. Шкали оцінки забур'яненості посівів. Формули розрахунку розвитку та поширення хвороб, балу пошкодження, ефективності дії біологічних та хімічних препаратів.

РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ЧАСТИНА

Вивчити забезпеченість господарства препаратами для проведення заходів захисту в технологіях вирощування рослин. Зробити їх перелік і аналіз стану на

період практики.

Оцінити фітосанітарний стан насінневого та посадкового матеріалу рослин. Провести фітоекспертизу насінневого та посадкового матеріалу рослин, які вирощуються в господарстві: визначити енергію проростання, лабораторну схожість, наявну мікобіоту.

Визначити фітосанітарний стан фітоценозів рослин у господарстві. Навести результати особистих обстежень полів з виявлення чисельності шкідників, мишовидних гризунів, розповсюдження та розвитку хвороб, забур'яненості посівів основних культур.

Охарактеризувати стійкість сортів та гібридів рослин у господарстві до хвороб і шкідників, систему сортозаміни і стан насінництва культур.

Проаналізувати ефективність (біологічна, господарська, економічна) захисних заходів проти шкідливих організмів у господарстві.

ВИСНОВКИ. Автор повинен сформулювати результати і підвести підсумки виконаної роботи. При цьому висновки необхідно конкретизувати відповідно до діяльності організації або підприємства, а також вказати резерви підвищення її ефективності.

У **ДОДАТКАХ** подаються всі таблиці, рисунки, схеми, графіки, розмір яких складає один і більше аркушів паперу. Нумеруються додатки у верхньому правому кутку літерами.

Звіт є результатом самостійної роботи студента. Він повинен відповідати таким вимогам: чіткості, лаконічності, повноті висвітлення. Переказ у звіті матеріалів з інструкцій, навчальних посібників, лекцій не дозволяється.

У кінці звіту (після списку використаних джерел) ставляться дата закінчення його написання та особистий підпис студента.

7. ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Звіт про проходження переддипломної практики повинен бути виконаний і оформлений із додержанням усіх технічних вимог до наукових робіт, викладених у національному стандарті ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання».

Звіт про проходження переддипломної практики повинен бути написаний літературною державною мовою з додержанням наукового стилю. Текст звіту повинен бути виконаний за допомогою комп'ютерної техніки на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм). Текст друкують через півтора інтервалу, шрифт – Times New Roman, розмір шрифту – 14 pt. Текст необхідно друкувати, додержуючись таких розмірів полів: верхнє і нижнє – 20 мм, лівє – 30 мм, правє – 15 мм. Абзацний відступ повинен бути однаковим в усьому тексті й дорівнювати п'яти знакам (1,25 см).

Під час виконання звіту необхідно дотримуватися рівномірної щільності, контрастності та чіткості зображення впродовж усієї роботи. Усі лінії, літери, цифри і знаки повинні бути однаково чорними в усьому тексті. Складений

студентом звіт має наскрізну нумерацію сторінок, що проставляється у правому верхньому куті. Оформлений звіт упродовж трьох днів після завершення практики студент подає на кафедру для перевірки керівником практики від кафедри.

Оформлений відповідно до усіх наведених вимог і прорецензований звіт з практики приймається викладачем-керівником практики від кафедри упродовж тижня після її закінчення.

До звіту додаються документи та матеріали:

1) щоденник проходження практики, підписаний керівником практики і завірений печаткою (додаток Б, В);

2) характеристику студента з місця проходження практики, завірєну підписом керівника господарства і печаткою (додаток Д);

3) листок направлення на практику, підписаний керівником практики і завірєний печаткою (додаток К, Л);

4) рецензію керівника практики від навчального закладу (додаток Ж);

5) індивідуальне завдання на виконання програми практики (додаток Г);

6) допоміжні таблиці до окремих розділів.

Матеріали практики здаються на випускню кафедру упродовж першого тижня занять після завершення практики.

Після перевірки викладачем звіт повертається студенту, який згідно зауважень вносить зміни і доповнення. Захист звіту відбувається на засіданнях комісії, затвердженої деканом агрономічного факультету, у визначені строки.

Студент повинен досконало володіти матеріалами звіту, методиками, які були використані за період практики, знати фітосанітарний стан району чи господарства та прогноз розвитку шкідливих організмів.

Студент, який не виконав програму практики, отримав негативну характеристику або незадовільну оцінку під час захисту, може направлятися на практику вдруге або відраховується з університету.

8. ПРАВИЛА ВЕДЕННЯ ЩОДЕННИКА ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Підсумки практики узагальнюються в щоденнику практики.

Щоденник практики повинен містити наступні розділи:

- індивідуальне завдання;
- потижневий графік проходження основних етапів практики;
- характеристика (відгук) керівника практики від підприємства з оцінкою;
- характеристика (відгук) керівника практики від кафедри з підсумковою оцінкою.

У характеристиках повинні бути освітлені наступні моменти:

- характер виконуваних студентом робіт (збір даних, проведення розрахунків, підготовка документів участь у проведенні заходів і т.п.), а також те, чи виконувалися дані роботи самостійно або під керівництвом керівника практики;

- які труднощі зустрічалися при виконанні покладених на студента

обов'язків;

– як студент виконував роботу, чи здатний він до самостійної професійної діяльності;

– яка суспільна робота виконувалася практикантом за час практики, як складалися відносини з колективом організації.

Характеристика керівника практики від підприємства повинна бути завірена його підписом і печаткою організації. Перед тим як студент приступить до практики, керівник практики від підприємства завіряє в щоденнику факт і дату початку практики своїм підписом і печаткою організації. По завершенні практики цей факт і дата також засвідчуються підписом керівника практики від підприємства й печаткою організації.

9. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ЗВІТУ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

При захисті матеріалів про проходження практики оцінюються такі вміння студента:

- логічно і аргументовано викладати зміст виконаного дослідження;
- оперувати термінологією з професійного профілю;
- аналізувати зміст науково-теоретичної літератури, періодичних джерел;
- опрацьовувати літературу, складати тези;
- аналізувати поточні процеси і явища, що мають місце на базі дослідження;
- використовувати і систематизувати знання з фахових дисциплін.

Студент отримує оцінку «відмінно», якщо його відповідь повна, розуміння матеріалу глибоке, основні вміння сформовані та засвоєні; виклад логічний, доказовий; висновки і узагальнення точні й пов'язані з явищами навколишнього життя; відгук про проходження студентом практики позитивний; матеріали про проходження практики оформлені за встановленими вимогами.

Студент отримує оцінку «добре», якщо його відповідь задовольняє зазначеним вимогам, але виклад недостатньо мірою систематизований, окремі вміння недостатньо сформовані, у визначенні понять та узагальненнях наявні окремі неточності, які легко виправляються за допомогою відповідей на додаткові запитання викладача; відгук про проходження практики позитивний; наявні незначні зауваження щодо змісту і оформлення матеріалів про проходження практики.

Студент отримує оцінку «задовільно», якщо його відповідь свідчить про розуміння ним основних питань програми практики, проте спостерігаються значні прогалини у знаннях; визначення понять нечіткі, неточні, вміння сформовані недостатньо мірою, висновки і узагальнення аргументовані слабо, у них наявні помилки; знання практиканта фрагментарні, неповні; спостерігається невміння працювати з документами; відгук про проходження практики позитивний; недбало оформлено матеріали про проходження практики.

Студент отримує оцінку «незадовільно», якщо відгук про проходження ним практики негативний; на запитання членів комісії студент не дає правильних відповідей; програма фахової практики виконана не в повному обсязі.

ДОДАТОК А

Зразок оформлення титульної сторінки звіту про проходження переддипломної практики

**Міністерство освіти і науки України
Поліський національний університет**

Агрономічний факультет

Кафедра захисту рослин

ЗВІТ

**про проходження переддипломної практики
на базі _____**

(назва місця проходження практики)

студента (ки) _____

(Ім'я та Прізвище)

курсу групи факультету

ОС «магістр» спеціальності 202 «Захист і карантин рослин»

Термін проходження практики

з «____» _____ 20__ р. по «____» _____ 20__ р.

Керівник практики від навчального закладу _____
(підпис) (Ім'я та Прізвище)

Керівник бази практики _____
(підпис) (посада, Ім'я та Прізвище)

М.П.

ДОДАТОК Б
Зразок оформлення титульної сторінки щоденника про проходження
переддипломної практики

Міністерство освіти і науки України
Поліський національний університет

Агрономічний факультет

Кафедра захисту рослин

ЩОДЕННИК

проходження переддипломної практики
на базі _____
 (назва місця проходження практики)
студента (ки) _____
 (Ім'я та Прізвище)

курсу групи факультету
ОС «магістр» спеціальності 202 «Захист і карантин рослин»

Термін проходження практики

з «___» _____ 20__ р. по «___» _____ 20__ р.

Керівник практики від навчального закладу _____
 (підпис) (Ім'я та Прізвище)

Керівник бази практики _____
 (підпис) (посада, Ім'я та Прізвище)

М.П.

ДОДАТОК В
Зразок оформлення щоденника переддипломної практики

Дата	Зміст виконаної роботи	Зауваження керівника практики	Підпис керівника практики

Керівник бази практики _____

(підпис)

(посада, Ім'я та Прізвище)

М.П.

«_____» _____ 20__ р.

ДОДАТОК Г

Зразок оформлення індивідуального завдання на виконання програми практики

АГРОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Спеціальність 202 «Захист і карантин рослин»

Кафедра захисту рослин

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ на виконання програми практики студенту курсу групи

1. Тема практики (звіту):

2. Термін здачі студентом завершеного звіту на кафедру

(рік, місяць, число)

3. Вихідні дані до проходження практики:

4. Перелік завдань, що мають бути виконані під час практики

5. Календарний план виконання практики і підготовки звіту

Етапи виконання практики	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання. етапу

Студент-практикант

_____ (підпис)

_____ (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Керівник практики

_____ (підпис)

_____ (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

ДОДАТОК Д

Зразок оформлення характеристики з місця проходження практики

ХАРАКТЕРИСТИКА СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА

Проходив переддипломну практику в _____

з _____ по _____

Назвати види робіт, у яких брав участь практикант, ступінь проявлених ним умінь і навиків, відношення його до роботи _____

Виконання громадських доручень, контакт з колективом _____ 3

Зауваження щодо виконання програми практики і організаторських здібностей практиканта, готовність до самостійної роботи (за спеціальністю чи фахом)

« ____ » _____ 20__ р.

Керівник практики від підприємства

(підпис)

(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

М.П.

ДОДАТОК Ж**Зразок оформлення рецензії керівника практики від навчального закладу
на звіт та щоденник студента****РЕЦЕНЗІЯ**

керівника практики від навчального закладу на звіт та щоденник студента

(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ студента)

1. Оцінка виконання програми п практики студентом за розділами програми і в цілому та оформлення звіту, щоденника

2. Висновок про рівень організації практики

3. Підсумки переддипломної практики (співбесіда)

4. Участь студента в підсумковій теоретичній конференції (якщо передбачена)

5. Відмітка про загальну оцінку практики з врахуванням захисту перед комісією навчального закладу

«___» _____ 20__ р.

Керівник практики від навчального закладу _____

(підпис)

(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

ДОДАТОК К
Зразок направлення студента на практику
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Місце кутового штамп
вищого навчального закладу

КЕРІВНИКУ

НАПРАВЛЕННЯ НА ПРАКТИКУ
/є підставою для зарахування на практику/

Згідно з договором від „___” _____ 20__ року № ___, який
укладено з _____

(повне найменування підприємства, організації, установи)

направляємо на практику студентів _____ курсу, які навчаються за напрямом підготовки
(спеціальністю) _____ **202 Захист і карантин рослин**

Назва практики _____ Переддипломна

Строки практики з „___” _____ 20__ року
по „___” _____ 20__ року

Керівник практики від кафедри _____
(посада, Ім'я та Прізвище)

ПРИЗВИЩА ТА ІМЕНА СТУДЕНТІВ

М.П.

Завідувач випускової кафедри _____ **Михайло КЛЮЧЕВИЧ**

ДОДАТОК Л

Зразок договору на проведення переддипломної практики студентів вищих навчальних закладів

ДОГОВІР № про проведення практики студентів Поліського національного університету

Місто Житомир « ____ » _____ 20__ р.
 Ми, що нижче підписалися, з однієї сторони
Поліський національний університет
 (далі – вищий навчальний заклад), в особі
ректора – СКИДАНА Олега
 що діє на підставі _____ Статуту _____,
 (статут або доручення)
 і, з другої сторони, _____
 (назва підприємства, організації, установи)
 (далі – база практики), в особі _____
 (посада, прізвище та ініціали)
 _____, що діє на підставі _____
 (статут підприємства, розпорядження, доручення)

уклали між собою договір:

1. База практики зобов'язується:

1.1. Прийняти студентів на практику згідно з календарним планом:

№ з/п	Напрямок підготовки. Професійне спрямування/ спеціальність	Курс	Вид практики	Кількість студентів	Термін практики (початок – кінець)

1.2. Призначити наказом кваліфікованих фахівців для керівництва практикою.

1.3. Створити належні умови для виконання студентами програми практики, не допускати їх використання до зайняття посад та виконання робіт, що не відповідають програмі практики та майбутньому фаху.

1.4. Забезпечити студентам умови безпечної праці на конкретному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: ввідний та на робочому місці. У разі потреби навчати студентів-практикантів безпечних методів праці.

1.5. Надати студентам-практикантам можливість користуватися матеріально-технічними засобами та інформаційними ресурсами, необхідними для виконання програми практики.

1.6. Забезпечити облік виходів на роботу студентів-практикантів. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти вищий навчальний заклад.

1.7. Після закінчення практики надати характеристику на кожного студента-практиканта, в котрій відобразити виконання програми практики, якість підготовленого ним звіту тощо.

1.8. Надавати студентам можливість збору інформації для курсових та дипломних робіт за результатами діяльності підприємства, яка не є комерційною таємницею, на підставі направлень кафедр.

1.9. Додаткові умови _____

2. Вищий навчальний заклад зобов'язується:

2.1. До початку практики надати базі практики для погодження програму практики, а не пізніше ніж за тиждень - список студентів, яких направляють на практику.

2.2. Призначити керівниками практики кваліфікованих викладачів.

2.3. Забезпечити додержання студентами трудової дисципліни і правил внутрішнього трудового розпорядку. Брати участь у розслідуванні комісією бази практики нещасних випадків, якщо вони сталися зі студентами під час проходження практики.

2.4. Навчальний заклад зобов'язується не розголошувати використану інформацію про діяльність підприємства через знищення курсових, дипломних робіт та звітів у встановленому порядку.

2.5. Додаткові умови _____

3. Відповідальність сторін за невиконання договору:

3.1. Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення практики згідно із законодавством про працю в Україні.

3.2. Усі суперечки, що виникають між сторонами за договором, вирішуються у встановленому порядку.

3.3. Договір набуває сили після його підписання сторонами і діє до кінця практики.

3.4. Договір складений у двох примірниках: по одному - базі практики і вищому навчальному закладу.

3.5. Місцезнаходження:

навчальний заклад: 10008 м. Житомир, бульвар Старий, 7

Поліський національний університет

база практики: _____

Підписи та печатки:

Поліський національний університет:

База практики:

_____ (підпис)

_____ (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

_____ (підпис)

_____ (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

М.П. “_____” _____ 20__ року

М.П. “_____” _____ 20__ року

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України "Про вищу освіту". Київ : ВР України, 2002. 34 с.
2. Довідник із захисту рослин / Л. І. Бублик та ін.; за ред. М. П. Лісового. Київ : Урожай, 1999. 744 с.
3. Фітосанітарний моніторинг / М. М. Доля та ін. Київ : ННЦ ІАЕ, 2004. 294 с.
4. Методика випробування і застосування пестицидів / С. О. Трибель та ін. Київ : Світ. 2001. 448 с.
5. Методичні рекомендації щодо проведення практики студентів у аграрних вищих навчальних закладах / С. М. Кравченко та ін.; за ред. С. М. Кравченка. Київ : Аграрна освіта, 2004. 18 с.
6. Методологія оцінювання стійкості сортів пшениці проти шкідників і збудників хвороб / С. О. Трибель та ін. за ред.. С. О. Трибеля. Київ : Колообіг, 2010. 392 с.
7. Облік шкідників і хвороб сільськогосподарських культур / В. П. Омелюта, та ін. під ред. В. П. Омелюти. Київ : Урожай, 1986. 294 с.
8. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах / Наказ Міністерства освіти України від 02.06.1993 р., № 161. К. 1993. 24 с.
9. Положення про проведення практики студентів Житомирського національного агроекологічного університету. Житомир, 2019. 15 с.
10. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України / Наказ Міністерства освіти України від 08.04.1993 р., № 93. К. 1993. 17 с.

